

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-72079556-610-21138080

Konu : Soru Önergeleri

ACELE

7/35085 Gk 29

7/36632 Gk 50

7/36971-36972

Gk 58

7/36974-36975

Gk 58

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 22.10.2025 tarihli ve 1720796 sayılı yazınız.
b) 27.11.2025 tarihli ve 1746655 sayılı yazınız.
c) 05.12.2025 tarihli ve 1752363 sayılı yazınız.
ç) 09.12.2025 tarihli ve 1754503 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde alınan Şırnak Milletvekili Sayın Nevroz UYSAL ASLAN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/35085, 7/36632, 7/36971, 7/36972, 7/36974, 7/36975, 7/37152 ve 7/37153 Esas Numaralı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazılarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek:

- 1 - 7/35085 Cevap Metni (2 Sayfa)
- 2 - 7/36632, 7/36974 Cevap Metni (5 Sayfa)
- 3 - 7/36971 Cevap Metni (2 Sayfa)
- 4 - 7/36972 Cevap Metni (3 Sayfa)
- 5 - 7/36975 Cevap Metni (3 Sayfa)
- 6 - 7/37152 Cevap Metni (2 Sayfa)
- 7 - 7/37153 Cevap Metni (5 Sayfa)

7/37152-37153

Gk 61

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: C691A7DE-1EF7-46CD-82C7-9EE1C35FC130

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için:Samiye BULUN
Çocuk Gelişimcisi
Telefon No:(312) 705 58 09

Sırnak Milletvekili Sayın **Nevroz UYSAL ASLAN**'a Ait **7/37153** Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Türkiye’de aile ve demografik yapıda birçok değişim yaşanmakta; doğurganlık oranları ise son yıllarda önemli ölçüde gerilemektedir. Nüfusun kontrol altına alınmasına yönelik politikalar ile aile, evlenme kurumu ve genel toplum yapısında meydana gelen dönüşümlerin bir sonucu olarak, 1960 yılında 6,38 olan doğurganlık hızı, 2000’li yılların başında 2,38’e düşmüş; 2017’den itibaren nüfusun yenilenme düzeyinin altına gerilemiş ve 2024 yılı itibarıyla 1,48 seviyesine kadar inmiştir. Bu oran, ülke tarihindeki en düşük değer olup aile kurma ve çocuk sahibi olma eğilimlerindeki değişimin belirgin bir yansımasıdır.

Aile yapısındaki dönüşümün bir diğer yansıması da hane yapısında görülmektedir. Türkiye uzun yıllar yüksek çocuk ve genç nüfus oranına sahip bir ülke olmasına rağmen, günümüzde hanelerin yaklaşık %60’ında 0–17 yaş arası çocuk bulunmamaktadır. Çocuk bulunan hanelerde ise çoğunlukla bir veya iki çocuk bulunmaktadır.

Doğurganlıktaki düşüşe paralel olarak yaşlı nüfus oranı artmakta ve ortalama yaş yükselmektedir. Türkiye’nin yaşlı nüfus oranı %11,1’e yükselmiş ve böylece iki basamaklı seviyeye ulaşmıştır. Nüfusun yaşlanması ile ilgili önemli göstergelerden biri olan ortalama yaş da (2025 yılı ortalama yaş 34,9) sürekli artış göstermektedir.

Yukarıda özetle ifade edilen hususlardan dolayı 2025 Aile Yılı’nın etkisini kalıcı bir politika çerçevesine dönüştürmek amacıyla Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN’ın tensipleriyle 2026–2035 dönemi Aile ve Nüfus On Yılı ilan edilmiştir. Bu iradenin somut ve kurumsal bir yansıması olan Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi, yürütülecek çalışmalara hareket noktası ve güçlü bir zemin oluşturmaktadır.

Bakanlığımız koordinasyonunda hazırlanan “Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi” 02.05.2026 tarihli ve 33241 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2026/4 sayılı ve “Aile ve Nüfus 10 yılı (2026-2035)” konulu Genelge ile yürürlüğe girmiş olup aynı gün İstanbul’da Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ve Bakanımızın katılımıyla tanıtımı yapılmıştır. Söz konusu Belge; aile kurumu ve nesillerin muhafazası, evlilik müessesesinin teşviki, doğurganlık hızının artırılması, gençlerin nitelikli yetiştirilmesi ile yaşlı refahının sağlanması ve kırsalın yerinde kalkınması ile nüfusun dengeli dağılımı olmak üzere beş stratejik öncelik etrafında şekillendirilmiştir. Uygulama modeli çerçevesinde kurumsal kapasite, mevzuat, iletişim, veri altyapısı ile diplomasi etkin biçimde harekete geçirilecektir. Belgenin temel yaklaşımı olan anaakımlaştırma çerçevesinde; güçlü aile ve nüfus yapısı tüm kamu sektörlerinin ortak önceliği olarak ele alınacaktır.

Ayrıca Genelge doğrultusunda her yıl Mayıs ayının son haftası “Milli Aile Haftası” olarak kutlanacak olup, kamu kurum ve kuruluşlarınca bu haftanın anlam ve önemine uygun etkinlikler düzenlenecektir.

Aile Yılı ile ülkemizin dinamik nüfus ve aile yapısının korunması hedeflenmiş, konu ile ilgili ulusal ve uluslararası düzeyde bilinç oluşturulmak istenmiştir. Doğurganlık hızının artırılması ve dinamik nüfus yapısının korunması amacı, 10. Kalkınma Planından (2014-2018) itibaren temel politika belgelerinde öncelikli alanlar arasında belirtilmektedir.

Bu kapsamda aileyi ve genç nüfusu desteklemeye yönelik çeşitli sosyal ve ekonomik politikalar hayata geçirilmiştir. Yıl boyunca ailenin korunması ve güçlendirilmesine yönelik ekonomik fayda sağlayacak, farkındalığı artıracak ve ailelerin sosyo-kültürel gelişimine katkı

sağlayacak 19 bini aşkın faaliyet düzenlenmiştir. Aile Yılı kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarla yılın, yalnızca tematik bir yıl olmanın ötesine geçerek aile bilincini toplumun her kesiminde pekiştiren, aile değerlerini gündelik yaşama taşıyan ve aile olmanın kıymetini her platformda görünür kılan güçlü bir toplumsal harekete dönüşmesi sağlanmıştır. Aileye dair yürütülen bu kapsayıcı yaklaşım, kamu kurumları, yerel yönetimler, üniversiteler, özel sektör ve sivil toplumun iş birliğiyle bütüncül bir yapıya kavuşturularak; toplumun temel taşı olan ailenin güçlenmesine kalıcı katkılar sunmuştur.

15 Mayıs 2024'te yayımlanan "Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi" konulu ve 2024/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile "Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028)" ilan edilmiş olup anılan eylem planı, küresel riskler ve demografi, refah, sosyal politika ve hizmet, dijitalleşme ve çevre olmak üzere beş temel amaç çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Bakanlığımız hizmetlerinin tek çatı altında sunulduğu sosyal hizmet merkezleri (SHM), 2013 yılından bu yana ailelere ve fertlere yönelik koruyucu, önleyici, destekleyici, iyileştirici sosyal hizmet çalışmalarını ilgili paydaşlarla iş birliği halinde sunmaya devam etmektedir. Aile içi iletişimin güçlendirilmesi ve aile bireylerinin sorun çözme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim ve danışmanlık hizmetleri yürütülmektedir. Çiftleri evlilik hayatına hazırlamak amacıyla iletişim, hukuk ve sağlık konularını içeren Evlilik Öncesi Eğitim Programı ve temel aile yaşam becerilerine yönelik bilgi, beceri ve tutumları olarak edinebilmeleri için eğitim ve iletişim, hukuk, iktisat, medya ve sağlık olmak üzere 5 alandan ve 28 modülden oluşan Aile Eğitim Programı (AEP) kapsamında çalışmalar devam etmektedir. 2025 yılında AEP kapsamında 1,1 milyon kişiye eğitim verilmiştir. AEP'in yanı sıra anne babaların kendi potansiyellerini ve güçlü yönlerinin farkına varmalarını sağlamak, çocuklarıyla olan etkileşimini ve aile içi iletişimi güçlendirmek, ebeveynlik ile ilgili olumlu tutum ve davranışları desteklemek ve değişime yönelik aile odaklı pratikleri hayata geçirmek amacıyla Modüler Aile Eğitim Programı geliştirilmiştir. Aile Danışmanlığı hizmeti, Aile Danışmanlığı, Boşanma Süreci Danışmanlığı ve Bireysel Danışmanlık olmak üzere 3 temel başlık altında gerçekleştirilmekte ve 81 ilde Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ve Sosyal Hizmet Merkezlerindeki uzman personel aracılığı ile ücretsiz olarak sunulmaktadır. Bu hizmet ile aile bireylerini güçlendirmek, aile içi ilişkileri düzenlemek, aile bireylerinin iletişim, stresle baş etme, problem çözme becerilerini geliştirmek, evliliğin işleyişinde yaşanan ya da yaşanması muhtemel sorunların çözümüne destek olmak hedeflenmektedir. Aile yılında aileler için dijital bir rehber olma özelliği taşıyan "İlk Öğretmenim Ailem Mobil Uygulaması" hayata geçirilmiştir. Bu uygulama ile anne babaların olumlu ebeveynlik tutum ve becerilerine sahip olmalarını desteklemek, sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı sağlamak, anne babaların çocuklarının sağlıklı gelişimlerindeki rolünü güçlendirmek amaçlanmaktadır. Ayrıca, uygulama kapsamında vatandaşlarımızdan iletilen sorular uzmanlarımız tarafından cevaplanmaktadır. Uygulama marketlerden ücretsiz olarak indirilebilmektedir.

Ailelerin ve bireylerin huzur ve mutluluğunu tehdit eden kötü alışkanlık ve bağımlılık sorunlarının engellenmesine ve çözümüne ilişkin çalışmalar da gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda bağımlılık probleminin önüne geçmek amacıyla Sosyal Uyum Süreci Danışmanlığı ile 18 yaş üzeri bireylere ve ailelerine sosyal uyum süreçlerinde tedaviye yönlendirme, tedavi sonrası sosyal uyum, hayata katılım, meslek edinme, iş bulma, arkadaşları ve ailesiyle olan ilişkilerini geliştirme, topluma yeniden uyum süreçlerini düzenleme yoluyla destek

olunmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye Bağımlılıkla Mücadele eğitimleri ile bireylerin ve dolayısıyla ailelerin bağımlılık riskinden korunmasına yönelik alkol, madde, tütün, kumar ve teknoloji bağımlılığı ile mücadele alanlarında farkındalığın artırılması amaçlanmaktadır.

Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) kapsamında ise 2017 yılından bu yana vatandaşlarımıza yönelik gerekli rehberlik ve yönlendirme çalışmaları yürütülmektedir.

Aile ve Gençlik Fonu kapsamında “Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Projesi” aracılığıyla yuva kuracak gençlerimiz hem maddi olarak hem de eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile desteklenmektedir. Projedeki 200-250 bin TL tutarındaki kredide, 2 yılı ödemesiz ve faizsiz 48 ay vade söz konusudur. Proje kapsamında imzalanan iş birliği protokolleriyle çeşitli sektörlerde çiftlere yönelik değişen oranlarda indirimler de sunulmaktadır. Krediden yararlanan çiftlerin 48 ay içinde çocuk sahibi olmaları durumunda, her bir çocuk için kredi geri ödemeleri 12 ay süreyle ertelenebilmektedir. Proje aracılığıyla 171 bin kişiye evlilik öncesi eğitim veya aile danışmanlığı hizmeti sunulmuştur. Proje kapsamında 66 bin çifte kredi ödemesi gerçekleştirilmiş olup 8.113 çocuk dünyaya gelmiştir.

Ayrıca, genç evlilere yönelik çeşitli indirimler, eşya destekleri ve sosyal katkılar da sağlanmaktadır. Bunun yanında çalışan anneler için doğum ve çocuk bakım süreçlerini destekleyici izin uygulamaları, doğum sonrası izinler ve yarı zamanlı çalışma imkânı gibi düzenlemelerle iş-aile yaşam dengesinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Bunlarla birlikte, Bakanlığımız tarafından kadınların işgücüne ve istihdama katılımını artırmak, bu yönde toplumsal bilinci geliştirmek ve böylece kadınların ekonomik güçlenmesini desteklemek amacıyla ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde bölge ve il düzeylerinde çeşitli bütçe ölçeklerinde çeşitli çalışmalar yürütülmektedir.

Türkiye’de kadının güçlenmesi konusunda ulusal mekanizma olan; Bakanlığımızca uygulamaya konulan ve 2024-2028 yıllarını kapsayan “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı”nda 2028 yılına kadar kadınların ekonomik alanda güçlenmesine yönelik olarak belirlenen politikalar; kadınların çalışma hayatına daha aktif katılım sağlaması ve değişen işgücü piyasası dinamikleri doğrultusunda ekonomik hayatta söz sahibi olmasını sağlamak temel amacıyla hazırlanmıştır. Bahse konu belge, kadınları ve kız çocuklarını her alanda güçlendirmek amacıyla kurumlar arası iş birliğini geliştirmek üzere aşağıdaki politika eksenleri çerçevesinde kurgulanmıştır:

- Eğitim,
- Sağlık,
- Ekonomi,
- Liderlik ve Karar Alma Mekanizmalarına Katılım,
- Çevre ve İklim Değişikliği.

Bahse konu dokümanın ‘Ekonomi’ başlığı altında belirlenen temel amaç, kadınların ekonomik olarak güçlenmesini sağlamak ve değişen işgücü piyasasına tam, eşit ve etkin katılımlarını desteklemektir. Bu doğrultuda, dokümanda belirlenen politika eksenleri aşağıda sıralanmaktadır;

1. Kadınların işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak ve insana yakışır işlerde istihdamlarını arttırmak için mevzuatın gözden geçirilerek iyileştirici düzenlemeler yapılması,

2. Kadınlara ve kız çocuklarına, ikiz dönüşüme (yeşil ve dijital dönüşüm) uyumlu işgücü piyasasında ihtiyaç duyulacak yeni beceri ve yetenekler kazandırılması,
3. Sürdürülebilir kalkınma için kadınların ekonomik güçlenmelerini desteklemek amacıyla eşitlik ve kapsayıcılık temelinde kamu ve özel sektörün dönüşümünün sağlanması,
4. Kadın girişimciliğinin her alanda desteklenmesi ve kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi amacıyla çalışmalar yapılması,

Bakanlığımız görev alanı kapsamında, kadınların istihdam edilebilirliklerini artırmak ve ekonomik olarak güçlenmelerini desteklemek amacıyla yürütülen proje ve faaliyetler aşağıda özetlenmiştir;

- Bakanlığımız tarafından kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi amacıyla “Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Projesi”, “Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Projesi” ve “Hobin İşin Olsun Projesi” yürütülmüştür. Hâlihazırda ise “Türkiye’nin Mühendis Kızları Projesi” ve “Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projesi” devam etmektedir.
- Bu projelerin yanında kadınların ekonomik ve toplumsal hayata katılımlarının güçlendirilmesi amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile “Kadın Girişimciliğinin Geliştirilmesine Yönelik İş Birliği Protokolü” ve TÜBİTAK ile “Bilimsel Araştırma-Geliştirme, Yenilik ve Bilimsel Etkinlik İş Birliği Protokolü” imzalanmış Ayrıca, kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı iş birliğinde imzaladığımız “Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolü” çerçevesinde çalışmalar yürütülmüştür.
- Ek olarak, girişimci olmak isteyen ve mevcut girişimci kadınların ihtiyaç duydukları bilgi ve desteklere ulaşmalarını sağlayarak kadınların girişimcilik beceri ve kapasitelerini arttırmak amacıyla “kadingirisimci.gov.tr” web sitesi erişime açılmıştır. Bahse konu web sitesinde Kadın Kooperatifleri Ağına kayıtlı kadınlar için “Ben De Varım” uygulaması hayata geçirilmiştir.

Bu çalışmaların yanı sıra; kadın istihdamının artırılması, kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi ve kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi amacıyla Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu ile “IPARD Programına İlişkin İş Birliği Protokolü”, İŞKUR ile “İş Pozitif Programı İş Birliği Protokolü”, OSTİM Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü ile “OSTİM İş Birliği Protokolü”, Hepsiburada ile “Türkiye’nin Girişimci Kadınları İş Birliği Protokolü”, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile “Kadınların ve Engelli Bireylerin Ekonomik ve Sosyal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesine Yönelik İş Birliği Protokolü” ve Reges Elektrik ile “Kadınlar için Enerji Okulu İş Birliği Protokolü” imzalanmış olup, protokoller kapsamında çalışmalar yürütülmektedir.

Bakanlığımız görev alanı kapsamında, kadın girişimciliğinin desteklenmesi amacıyla da özel sektör iş birliğinde çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda:

- Kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi amacıyla Bakanlığımız ile Hepsiburada arasında “Türkiye’nin Girişimci Kadınları İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır. Protokol çerçevesinde, yeni uygulama ve destek mekanizmaları aracılığıyla Türkiye’de girişimci kadın sayısının artırılması ve bu yolla kadın istihdamının güçlendirilmesi

hedeflenmektedir. Söz konusu iş birliğiyle, girişimci kadınların e-ticaret alanındaki bilgi, beceri ve faaliyetlerinin geliştirilmesine katkı sağlanması öngörülmektedir.

- Ayrıca, enerji sektöründe kadın istihdamının artırılması ve temsiliyetinin güçlendirilmesi amacıyla, Bakanlığımız ile Reges Elektrik Enerjisi Perakende Satış Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. arasında “Kadınlar İçin Enerji Okulu İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır.
- Ek olarak, kadınların girişimcilik yolculuklarında cesaret kazanmaları, iş fikirlerini hayata geçirmeleri ve yerel ekonomilerin güçlenmesi yoluyla Türkiye’nin girişimcilik ekosisteminin zenginleşmesine katkı sağlanması amacıyla, Bakanlığımız ile Halkbank iş birliğinde “Yükselen Kadınlar Programı” başlatılmıştır. Programın önemli bileşenlerinden biri olan “Girişimcilik Eğitim Tırı” aracılığıyla, kadınların girişimcilik yolculuklarında güçlenmelerine ve gerekli bilgi, beceri ile destek mekanizmalarına erişimlerinin artırılması hedeflenmektedir.

Öte yandan, Ülkemizde nafaka konusunda uygulanan Kanun 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’dur. Yoksulluk nafakasını düzenleyen TMK m. 175’te “Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir.” hükmü mevcuttur. Yoksulluk durumunun değerlendirilmesi ve nafakanın belirlenmesine karar verme yetkisi hâkime aittir.